

Stručni rad

PROMAŠENI (NADARENI) UČENICI

Bojana Murko

OŠ Breg, Slovenija

Sažetak

U ovom članku opisat ću svoj pogled na ono što se događa u učionici, u redovnoj osnovnoj školi. Na primjer, u razredu s 20 učenika, od kojih su 3 nadarena učenika (također se svrstavaju među učenike s posebnim potrebama), 3 učenika s posebnim potrebama (deficit) i 14 učenika, što se u žargonu nazivaju „zlatnom sredinom“. U članku sam napisala svoje misli o radu u učionici. Učim povijest već 15 godina, u tom vremenu sam stekla brojna radna iskustva.

Ključne riječi: povijest, učenici s posebnim potrebama, dodatne dužnosti

1. Tko su nadareni učenici?

U stručnoj literaturi ne može se naći jedinstvena definicija talenta.

Talent se očituje u raznim oblicima i rasponima. Najčešće kažemo da su talentirani učenici oni koji ili u vrtiću ili u školi pokazuju visoke potencijale ili postignuća u intelektualnom, kreativnom području. To znači da talentiranima smatramo i one s zapravo visokim postignućima i one koji imaju potencijal samo za iznimna postignuća. [1]

Uz uobičajene nastavne planove i programe, nadareni učenici trebaju i prilagođene aktivnosti, kako bi razvili svoj potencijal, pa ih opravdano svrstavamo u skupinu djece s posebnim potrebama. [1]

To se obično smatra da uče jednostavno, puno pitaju i izuzetno su znatiželjni.

Imaju smisla za humor i otvoreni su za nove ideje.

Uz to, obično koriste rječnik širokog opsega, produbljen i zahtjevan. Sposobni su za trajne koncentracije i imaju originalan pristup rješavanju problema. [1]

Njihovo je opće obrazovanje opsežno, strastveno se prepuštaju zanimljivim problemskim zadacima, žele ih dovršiti do savršenstva, a dosadili su im rutinski i mehanički zadaci. Daju neobične, rijetke i jasne odgovore. Kritični su prema sebi i drugima, imaju visoko razvijenu empatiju, visoko samopouzdanje i samopoštovanje, emocionalno su uravnoteženi i veseli. [1]

1999. godine je u Sloveniji prihvaćen koncept „Otkrivanje i rad s nadarenim učenicima u devetogodišnjoj osnovnoj školi“ koji je formuliralo „Stručno vijeće Republike Slovenije za opće obrazovanje“.

Opisuje postupak identificiranja nadarenih učenika, koji se odvija u tri koraka:

- ✓ Dokazivanje,
- ✓ Identifikacija,
- ✓ Prezentacija roditeljima.

1. Dokazivanje

U prvoj fazi, potencijalno nadareni učenici, bilježe se bez uporabe posebnih dijagnostičkih alata. Podaci se uglavnom temelje na zapažanjima djetetovih roditelja, učitelja i drugih stručnjaka. Uzima se u obzir sljedeće:

- ✓ dječji uspjeh u učenju
- ✓ postignuća u obrazovnim aktivnostima
- ✓ zapažanja učitelja
- ✓ natjecanja i hobiji u kojima je dijete uključeno
- ✓ mišljenje školske savjetodavne službe.

2. Identifikacija

Druga faza uključuje opsežni uvid registrirane djece. Postupak se sastoji od formiranja dijagnostičke procjene dječjeg funkcioniranja na temelju standardiziranih psiholoških testova (testova sposobnosti i testova kreativnog mišljenja). Testiranje uključuje:

- ✓ pamćenje informacija
- ✓ sposobnost rasuđivanja
- ✓ motivacija
- ✓ tjelesne i motoričke sposobnosti
- ✓ vještine vođenja itd. [1]

Rad s nadarenom djecom temelji se na sljedećim osnovnim načelima:

- proširivanje i produbljivanje osnovnih znanja,
- brži napredak u procesu učenja,
- razvijanje kreativnosti,
- korištenje viših oblika učenja,
- razmatranje specifičnih sposobnosti i jakih interesa,
- razmatranje individualnosti,
- promicanje neovisnosti i odgovornosti,
- briga za integrirani osobni razvoj,
- raznolikost ponude i omogućavanje slobodnog izbora studentima,
- uspostavljanje mentorskih odnosa između učenika i učitelja,
- stvaranje mogućnosti za povremena druženja. [2]

Predloženi oblici rada s nadarenom djecom:

- unutarnja diferencijacija,
- fleksibilna diferencijacija,
- dodatne lekcije,
- individualizirani programi za rad s nadarenim učenicima,
- paralelni programi,
- programi obogaćivanja (subotnje škole...),
- sportske i kulturne sekcije,
- izvannastavne aktivnosti,
- dani aktivnosti,
- kreativne radionice,
- istraživački kampovi,
- priprema za sudjelovanje na natjecanjima,
- programi razvoja socijalnih vještina,
- programi za osobni i socijalni razvoj
(vježbe interakcije, socijalne igre, radionice za mlade),
- brži napredak,
- osobno savjetovanje za učenike i roditelje,
- izborni predmeti,
- seminarski radovi,
- istraživački zadaci,
- savjetovanje nadarenih u odabiru profesije. [2]

Vrlo je teško ili nemoguće uključiti ove predložene oblike rada u redovnu nastavu, jer su uglavnom namijenjeni radu izvan redovne nastave.

2. Tko su učenici s posebnim potrebama (deficitima)?

Djeca s posebnim potrebama su djeca s intelektualnim teškoćama, gluha i nagluha djeca, slijepa i slabovidna djeca ili djeca oštećenog vida, djeca s govorno jezičnim poremećajima, djeca smanjene pokretljivosti, djeca s teškoćama u učenju, dugotrajno bolesna djeca, djeca s emocionalnim poremećajima i poremećajima u ponašanju te djeca s autističnim poremećajima. [3]

U svom radu susrećem djecu s različitim spektrom deficita (govorni i jezični poremećaji, djeca s poteškoćama u kretanju, djeca s poremećajima emocija i ponašanja, dugotrajno bolesna djeca, djeca s autističnim poremećajima i djeca s nedostacima u određenim područjima učenja).

U ovom ću se članku usredotočiti na djecu s nedostacima u pojedinim područjima. Imaju izraženih poteškoća u čitanju, pisanju i pravopisu i / ili računanje. Također se javljaju zastoji u razvoju i /ili poremećaji nedostatka pažnje, pamćenja, razmišljanja, koordinacije, komunikacije, socijalnih vještina i / ili emocionalnog sazrijevanja. Nedostaci utječu na kognitivnu obradu verbalne i neverbalne informacije, ometaju stjecanje i automatizaciju školskih vještina i utječu na učenje i ponašanje tijekom života. [4]

Kao učitelj, moram razmotriti prilagodbe za ove učenike, koje se za njih određuju na temelju individualiziranog programa.

3. Tko su učenici koje u žargonu nazivamo „zlatnom sredinom“?

O ovom pitanju postoji dilema. Nisam pronašla nigdje literature za diskusiju o toj djeci. Zašto? To je vrlo čudno, s obzirom na to da je ove djece najviše u školi. Jesu li to djeca koja su ili nadarena ili imaju specifične probleme, ali su ih uspjeli sakriti kako ne bi bili uočljivi?

Jesu li to nadarena djeca koja još uvijek nisu otkrivena u svom talentu?

Jesu li to djeca koja imaju specifične probleme koje uspješno nadoknađuju?

U ovom spektru djece, koja se nazivaju „zlatnom sredinom“, vidim učenike koji imaju dobre, vrlo dobre ili čak izvrsne ocjene, ali se u školskom okruženju ne ističu nekim posebnim znanjem, nisu uspješni, perspektivni sportaši, ne sudjeluju u školskim natjecanjima, ... Skoru su nezapaženi.

4. Zašto mislim da se nadareni učenici često zanemaruju pri radu u učionici?

Kao učitelj, moram uzeti u obzir niz čimbenika u učionici:

- ✓ Školski sat traje 45 minuta,
- ✓ Školska godina određuje broj sati posvećenih mom predmetu (i svim ostalim predmetima),
- ✓ Ministarstvo obrazovanja i Zavod za obrazovanje precizno propisuju ciljeve koje, kao učitelj, moram postići u učionici,
- ✓ Navodi se minimalni broj ocjena koje učenici moraju steći,
- ✓ Lekcije trebaju biti individualizirane, fleksibilne, zanimljive, informativne, profesionalno implementirane, treba uzeti u obzir potrebe suvremenih pristupa učenju, korištenje IKT-a, ...

Uzimajući u obzir sve navedene faktore, vrlo

je vjerojatno da neki učenici osjećaju se promašeni. Kad izvodim lekciju u kojoj učimo o novoj temi, važno mi je da svi učenici razumiju gradivo, a često se dogodi da učenicima s deficitima na pojedinim područjima nekoliko puta objasnim gradivo koje oni ne razumiju. Tijekom istog, nadareni učenici razumiju gradivo već prvi put i za njih moram imati spreman dodatni posao, kako im ne bi bilo dosadno. Učenici „zlatne sredine“, također, razumiju temu i trebala bi imati pripremljen dodatni posao i za njih. Ali povijest nije matematika.

U povijesti kao predmetu potreban je veći angažman učitelja prilikom pronalaženja dodatnih dužnosti koje im moraju biti zanimljive.

Pritom potrebno je stvarati učenicima osjećaj da nisu dobili dodatni rad, dodatno opterećenje, jer će se inače početi opirati, lagati, odustajati od nastave, ...

U prosjeku, 80% sati je posvećeno stjecanju novih znanja, a ostatak učvršćivanju i ocjenjivanju znanja.

Jako mi je teško uskladiti sve zahtjeve, preporuke i činjenice u učionici.

Za učenike koje znam da će brzo shvatiti gradivo, ja sam spremila zanimljive, dodatne „zadatke“:

- ✓ Pomoći ostalim učenicima u razredu,
- ✓ Križaljke,
- ✓ Rebusi,
- ✓ Suradivanje s prijateljima iz klupe,
- ✓ Umjetničko stvaranje,
- ✓ Povremeno i tablet računalo koje se može koristiti za dodatno istraživanje teme.

Pripremila sam dodatni rad i odgodila ga na poznatom mjestu u učionici, a učenici mogu, ako žele, odabrati dodatne zadatke koji ih zanimaju.

Oni mogu i odlučiti da ne odaberu nijedan zadatak, ali morat će mirno pričekati na njihovom mjestu.

Praksa je već pokazala u prvom tjednu korištenja spomenutih „zadataka“ da su učenici oduševljeni tim zadacima. Čak sam i slabije učenike mogla motivirati tim „zadacima“ da brzo zaključe jedan rad, a da im ostane još vremena za dodatne „zadatke“. Također, primjećujem da među usmenog ocjenjivanja, učenici, koji su već bili procijenjeni, vole se angažirati u tim „zadacima“.

5. Zaključak

Volim podučavati i obožavam svoj rad u učionici.

Također, mogu reći da je većina učenika zadovoljna mojim radom, ali svejedno, razmišljajući o svom radu, ponekad osjećam da sam promašila nekog učenika. Inače, većina nadarenih učenika nije problematična u odgoju i ne prave nemir u učionici kad završe.

Još uvijek pokušavam i tražim nove načine popunjavanja školskih satova nadarenim učenicima na način da se ne osjećaju kažnjeni dodatnim radom samo zato što su brzo dovršili obvezni školski posao.

6. Popis literature

- [1] Center Motus. URL: <https://www.center-motus.si/nadarjeni-ucenci/> (26.01.2021.)
- [2] Osnovna šola Bojana Iliča. URL: <https://www.osbi.si/o-soli/svetovalna-sluzba/nadarjeni-ucenci> (26.01.2021.)
- [3] Zavod Republike Slovenije za šolstvo. URL: <https://www.zrss.si/o-nas/usmerjanje-otrok-s-pp> (26.1.2021.)
- [4] Zavod Republike Slovenije za šolstvo. URL: <https://www.zrss.si/digitalnknjiznica/kriteriji-puopp-2015/files/assets/basic-html/index.html#23> (26.1.2021.)